

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput LXI. Ultra allegatas peculiare causa, quatuor aliæ sunt generales,
& communes, ob quas vulgare pretium justè augeri potest vel minui.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

privatio affectionis & oblectationis de ejusmodi rebus sit pretio aestimabilis, non tamen illimitato, & enormi, sed quali taxaretur à viro prudenti, & harum rerum insigniter perito, qui rei raritatem, ac singularitatem agnoscens, simulque oblectationem & affectionem quam causat possessori suo, intra terminos rationis & moderationis ipsam aestimaret. Affectus namque immoderatus reducendus est ad aliquem discretionis modum, nec unquam enormi pretio redimendus.

664 Si dicat Sotus, nullam emptori fieri injuriam, dum sponte, & citra ullam necessitatem, tanto pretio emere consentit: cum *unusquisque rerum suarum moderator sit & arbiter. L. in re mandata Cod. mandati. Respondeo*, emptorem ideò consentire, quia rem aliter nequit habere. Et si ratio illa subsisteret, simili ratione probaretur licitum, dare mutuum sub usura, quamlibet enormi, citra necessitatem voluntariè petenti, v. g. ad ganeam, aleam, scorta, &c. infumendum; omnesque à jure contractibus præfixi limites simili ratione eludi possent.

665 Quartum casum allegat Card. de Lugo de just. disp. 26. sect. 5. n. 64. dum merces tuæ sunt longè præstantiores iis, quæ communiter venduntur. Quo casu putat, augeri posse pretium, etiam à lege taxatum. Sed & hic video periculum abusûs, dum plures, avaritiæ affectu excæcati, facile sibi imaginantur, suas merces communibus esse præstantiores. Ideò necesse est, Confessarium hac in re circumspectum esse, ne fautor sit avaritiæ, & plus æquo indulgeat immoderati lucri cupidis.

An autem rei extraordinariæ bonitatis, v. g. vino valdè generoso, aliquid liceat immiscere, infra videbitur.

CAPUT LXI.

Ultra allegatas peculiares causas, quatuor alia sunt generales, & communes, ob quas vulgare pretium justè augeri potest vel minui.

666 Prima augendi causa est multitudo emptorum, penuriamque mercium, juxta vulgare effatum, *omne rarum, carum*, desumptum ex Hieronymo epist. 85. ad Evagrium aiente, *omne quod rarum est, plus appetitur, hinc pulchrum apud Indos pretiosus est.*

667 Vulgare pretium econtrà minuitur ex mercium copia, emptorumque paucitate. Unde post bella, & devastationes, sæpè etiam in sine nundinarum, res vili venduntur pretio. Quia tunc emptores deficiunt. Et quia in numeroso militum transitu, vel adventu Regis cum aula, emptorum copia crescit, mercatoribus licitum est vendere carius,

668 quàm paulò antè, vel post civibus. Imò Lefsius c. 21. dub. 4. n. 30. putat, etiam durante militum transitu, licitum esse carius ex-

Tom. II.

teris vendere quàm civibus; eò quòd fieri soleat civibus gratia, seu gratuita condonatio augmenti, quod ab exteris exigitur. Verùm hoc mihi non probatur, sed injustum videtur. Quia gratuita illa condonatio gratis finigitur, nec in dubio quisquam præsumitur gratis condonare quod sibi justè debetur, nec licet carius exteris vendere, quàm civibus, ob eorum necessitatem (ut infra probabitur) tota verò ratio exteris carius vendendi quàm civibus, esse videtur necessitas exterorum.

Secunda augendi causa est pecuniarum abundantia in loco venditionis, sicut & causa minuendi, earum est penuria. Propterea namque in Indiis res numerosiore pecuniâ venduntur, quàm hic, ob majorem ibi, quàm hic, pecuniarum abundantiam.

Tertia causa, est triplex modus vendendi. 670 Primus est per auctionem, sive subhastationem. Videmus enim in modo illo pretium crescere vel decrescere præcisè ex fervore vel frigore contra licitantium; ideòque res ibi incerto subesse pretio, tantique vendi & emi, quanti potest citra fraudem & subornationem obtineri, etiam infra dimidium justii aliàs pretii; ita ut subinde ematur quadraginta, quod aliàs valet centum. Quia pretium quodcumque illo vendendi modo sine fraude & subornatione obtineri potest, ex communi sensu & usu omnium, etiam timoratorum (in quem publica potestas tacitè videtur consentire) justum est pretium illius fori. Ita Joannes Martinez de Prado Theol. Mor. tr. 2. c. 21. Bannez, Medina, Arragonius, Villalobos, Serra, Bonacina, Cardinalis Lugo, Tannerus, Wadingus, &c.

Dixi, *sine fraude & subornatione*. Quia substantia subhastationis (quæ sola permittit vendere & emere quanti potest) exigit ut omnia ibi sincerè, sine fallacia, sine monopolio, sine subornatione fiant, ut æquale sit periculum, æqualis fortuna & casus venditoris & emptoris. Injustitiam proinde committit, ad restitutionemque (juxta quantitatem & probabilitatem damni injustè illati) tenetur venditor, si fictos supponat offerentes, sicut & emptor, si offerentes per fraudem avertat, vel prece subornet amicos, ut non offerant supra certam summam, & sic ipse infra infimum obtineat pretium (quamvis id justificet Caramuel n. 847.) imò quamvis id solum faceret, ut pretio infimo obtineret, ut rectè Toletus lib. 8. c. 47. Megala lib. 2. c. 6. q. 5. n. 146. Venditor enim habet jus, ut fraude non impediatur vendere pretio justo supra infimum, ut probat allata ratio: licet quoad hoc contradicant Reginaldus, Bonacina, & alii quos refert, sequiturque Diana p. 1. tr. 8. resol. 76.

Secundus, est modus vendendi res minutatim, sive per partes. Quia ex eo carius vendi solent, quàm dum venduntur in grosso, ut vocant, sive in magna quantitate, ob majorem molestiam, majusque periculum in

Hhh 2

diuturniore mercium conservazione; sicut & ob majus lucrum interim cessans. Nam qui in grosso, sive summatis vendunt in magna copia, inde fiunt expediti ad comparandas novas & novas merces, novaque inde lucra: à quo minutatim vendentes impediuntur.

673 Tertius, est modus vendendi ultroneè merces, quærendo emptores, ultròque ipsis merces offerendo. Quia sic earum æstimatio minuitur (juxta vulgatum istud: *merces ultronea vilescunt*) non per se (si enim, non obstante ultroneitate illà, tanta foret emptorum copia, tanti emerentur merces ultroneæ, quanti non ultroneæ, prout experientia docet in grano per rusticos ad forum advecto) sed per accidens, ob defectum, vel paucitatem emptorum, dum scilicet defectus iste, vel paucitas contingit.

674 Sed quæritur, quantum ultroneæ merces vilescant? Cajetanus, Lessius, Bonacina, & alii apud Dianam ibidem resol. 78. aiunt vilescere pro tertia parte. Palatius, Salas, Rebellius, Megala, & alii apud eundem dicunt vilescere quandoque pro media parte. Quod etiam docet Conradus 1. p. resp. q. 130. Quod si verum est, is cui commodum non est emere, solumque rogatus emit in gratiam emptoris, potest duobus aureis emere, quod aliàs valet quatuor.

675 Inhumanum tamen foret, vilissimo pretio emere res pauperum, quas ipsi necessitate compulsi, offerunt dividendas, v. g. suppellectilem suam; & quòd gravior est necessitas, eò instantius quærunt emptores, qui emere velint. Inhumanum (inquam) & contra charitatem id esset; imò & contra justitiam, si emptor, habens pecunias, quibus (absque incommodo & damno suo) res illas justo pretio emere posset, longè minori pretio emeret, eo solo prætextu, quòd ultrò offeruntur venales; maxime si emptor ille (absque ullo suo interesse) facile posset res illas aliis justo revendere pretio. Quis enim talibus in circumstantiis, id sibi fieri vellet? Si nolit tunc homo, cui res illæ venales offeruntur, eas emere, quia sibi fortè sunt inutiles, vel emat aliis revendendas, vel faciat misericordiam pauperi, pecuniam necessariam (cum absque suo interesse potest) ipsi mutuo præstando, restitue sibi oblatas in pignus accipiendo, restituendas dum mutuum sibi restitutum fuerit. Qui aliter docent, videant ne divitibus portam aperiant opprimendi pauperes. Quod Scriptura utriusque Testamenti graviter prohibet.

676 Regula proinde illa, *merces ultronea vilescunt*, non procedit, dum charitas aliud exigat. Unde etiam in casu quo pudet virum honestum res suas publicè venales exponere (quod si fieret, pretio in foro currenti venderentur) non ideò, quòd ob aliquam necessitatem occultè vendendas offerat, non ideò (inquam) minus valent; nec ideò infra pretium infimum emi possunt.

Similiter ob necessitatem præcisè, quæ proximum rem suam vendere cogitur, non licet pretium diminuere; nec ob necessitatem emptoris quæ ipsum compellit ad emendum, licitum est pretium augere, ut bene monet Henricus Gandavensis quodlib. 14. q. 14. Venditoris quippe necessitas, absque alio titulo, nihil detrahit valori rei venalis, sicut emptori nihil detrahit utilitatis. Emptoris verò necessitas, ipse est, non venditoris, qui proinde eam vendere non potest; aliàs venderet quod suum non est. Si aliquis ergo multum juvetur ex re alterius (ait S. Thomas q. 77. a. 1.) v. g. ex alterius fundo, in quo vult ædificare; ille verò qui vendit, non damnetur carendo re illà; non debet eam supervendere: quia utilitas, quæ alteri accrescit, non est ex venditione, sed ex condicione ementis: nullus autem debet vendere alteri quod non est suum. Hoc est dicere, quòd ex hoc quòd res tua mihi valèdè utilis sit, vel etiam necessaria, non ideò potes mihi rem illam majori pretio vendere, quàm aliàs valeat: quia utilitas, vel etiam necessitas mea, non est tua, nec provenit ex tua venditione, sed ex mea condicione, quæ cum ad te non pertineat, ratione illius non debes, nec potes rem illam mihi supervendere.

Injusti proinde sunt proprietarii domorum, vel fundorum, Monasteriis vel Ecclesiis vicinorum, dum ex eo præcisè quòd videant fundos illos Monasteriis vel Ecclesiis esse necessarios, carius illos vendunt, quàm aliàs venderent. Injusti quoque aurigæ, pro vectura plus exigentes ab iis, quos vident, ob nimiam lassitudinem, non posse absque curru ultrà progredi. Quia, ut rursum S. Thomas ait q. 13. de malo a. 4. ad 7. non licet vendere alicui, in necessitate confisuto, rem aliquam multò amplius quàm valeat; esset enim injusta venditio.

Quarta causa augendi vulgare pretium mercium sumitur ex laboribus, periculis, expensis, & damnis venditorum communiter occurrentibus, in quærendis, transportandis & conservandis mercibus. Dico communiter occurrentibus: quia mercator passus particulare damnum ex naufragio v. g. non ideò potest augere pretium; uti posset, si naufragium multis mercatoribus commune fuisset; coque proinde penuria mercium inducta foret. Communis namque æstimatio (unde justum pretium) sumitur à communiter accidentibus, non à particulari infortunio, non procedente ex venditione, sed ex mala fortuna, vel stultitia aliqua, seu imprudentia venditoris.

CAPUT LXII.

Non licet vendere merces supra latitudinem justæ aliàs pretii, ex hoc quòd creditio vendantur, nisi interveniat alius titulus, lucris cessantis, vel damni emergentis, &c.

Id esse usurarium, definivit Urbanus III. 680. *Cap. consultis extra. de usuris. Et ratio.*